

SXEDIO.A35

1833: Η ΣΤΑΣΗ ή ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΘΗΣΕΑ

Μια νέα στάση ή επανάσταση έγινε το **1833** με επικεφαλής το Νικόλαο Θησέα στη Λάρνακα, ένα Κύπριο έμπορο που είχε καταφύγει στο Παρίσι και είχε πολεμήσει στην ελληνική επανάσταση του **1821**.

Ο Νικόλαος Θησέας ή Θησεύς ήταν ο δευτερότοκος από τους τρεις γιους του Χατζησάββα, εξαδέλφου του

Αρχιεπισκόπου Κυπριανού, που είχε εκτελεσθεί, μαζί με τον Κυπριανό, στις **10** Ιουλίου από τον Κουτσιούκ Μεχμέτ μετά την επανάσταση στην Ελλάδα. Αδελφός του Νικολάου Θησέα ήταν ο Θεόφιλος Θησέας που είχε κυκλοφορήσει στην Κύπρο επαναστατικές προκηρύξεις υπέρ της ελληνικής επανάστασης.

Ο Νικόλαος ήταν έμπορος και είχε καταλήξει στη Μασσαλία. Αργότερα είχε ενταχθεί στην Φιλική Εταιρεία ενώ ήταν ένας από τους Κυπρίους που είχαν εκδόσει την Πρώτη Ενωτική Προκήρυξη στο Παρίσι.

Η στάση ξεκίνησε το **1833** ύστερα από την επιβολή νέων φόρων. Με αυτή την ευκαιρία **1500** αγανακτισμένα άτομα συγκεντρώθηκαν στη Μονή του Αγίου Γεωργίου Κοντού στη Λάρνακα, όπου κατά το Ν. Κυριαζή, στρατοπέδευσαν.

Κατά τον Χρ. Αγγελομάτη (Ελληνική Κύπρος, τεύχος **63**) σε έγγραφο, το οποίο είχε ανακαλύψει στην Αρχιεπισκοπή της Κύπρου ο καθηγητής Σίμος Μενάρδος περιλαμβανόταν μήνυμα του τότε Αρχιεπισκόπου Παναρέτου προς τον Οικουμενικό Πατριάρχη Κωνσταντίνο Α "διά να μη μάθη το ανέλπιστον πράγμα από άλλους με υπερβολάς".

Σύμφωνα με την επιστολή του Παναρέτου:

"Συνέλεξε (ο Θησέας) λέγει, ως τριακοσίους περπάντηδες, Τούρκους και Χριστιανούς και τρίτης τάξεως λεγομένους ευρωπαίους και το σπουδαιότερον και μερικούς εκ των ελληνικών πλοίων, τα οποία ήσαν αραγμένα εις τον λιμένα. Με αυτούς κατέλαβε την

μονήν του Αγίου Γεωργίου του Κοντού και προέτρεπε τον λαόν εις ανταρσίαν. Όταν όμως είδεν ότι δεν τον ακολουθούσαν άλλοι ειράπη προς το Σταυροβούνι από το οποίον τον μετέφερε στη Λάρνακα ο γάλλος πρόξενος.

Αλλά τούτο το άτοπον και ανόητον του εις τοιαύτην οργήν κατέστησε τον ένδοξον ημεμόναν ώστε απεφάσισε να γράψη εις το Υψηλό Δοβλέτι, εγώ όμως μετά των αγάδων (τους οποίους Κύριος οίδε τι εδοκίμασα να σιωπήσω οργισθέντας κατά των ομογενών μου, περισσότερον διά το να ήτον εκ του γένους μου ο αρχηγός της αποστασίας) παρεκαλέσαμεν την ενδοξότητα του να μετέβαλλε σκοπον ή και αν γράψη, νομίζων ασύμφορον την δι' εν τοιούτο τρόπω ώστε να μην ακούση η νήσος το όνομα αποστάτου...

Ταύτα μόνον συνέβησαν, τα οποία έκρινα χρέος μου ν' αναφέρω και προς τον πανσέβαστον μοι Παναγιώτητα διά να μη τυχόν τα μάθη παρ' άλλων με υπερβολάς και μεταπλάσμων...".

Για το κίνημα του Νικολάου Θησέα σημαντική είναι επίσης η μαρτυρία του τότε γάλλου προξένου ο οποίος είχε αναφέρει στους ανωτέρους στη Γαλλία στις **20 Μαρτίου 1833** τα εξής:

"Γενικό κίνημα σημειώθηκε ήδη στη νήσο. Την πρώτη ημέρα του μηνός αυτού, η Κυβέρνηση διέταξε την είσπραξη του φόρου, του οποίου λίγο αργότερο είχε παραιτηθεί.

Στις **4** του μηνός στη Λάρνακα όλοι οι κάτοικοι προσήλθαν προς τον Μητροπολίτη και αξίωσαν από αυτόν να κάμει παραστάσεις στη Λευκωσία, απειλώντας να γκρεμίσουν τη Μητρόπολη, αν δεν ενεργούσε με ζήλο.

Στη Λευκωσία στις **8** του μηνός σημειώθηκε παρόμοιο κίνημα στον Αρχιεπίσκοπο της Λευκωσίας, ο οποίος αναγκάσθηκε να φύγει στο παλάτι, όπου τον ακολούθησε ο λαός, ο οποίος και υπέβαλε διαμαρτυρία εναντίον του στον Κυβερνήτη.

Συγχρόνως υπήρξε η πληροφορία ότι σε όλα τα χωριά εκδηλώθηκε ζωηρή αντίσταση και πουθενά δεν

έγιναν δεκτοί οι κυβερνητικοί εισπράκτορες.

Στη Λάρνακα στις **11** του μηνός χωρικοί κατευθύνονταν προς την πόλη αυτή της οποίας πολλοί κάτοικοι προσήλθαν παρακαλούντες με να μεσολαβήσω υπέρ τους.

Ο γενικός ερεθισμός μπορούσε να συνεπιφέρει σοβαρά επακόλουθα. Ο κ. Νικόλαος Θησεύς που ανήκε σε κυπριακή οικογένεια που άλλοτε ανθούσε και ο οποίος από έτους ήδη μάταια επιδιώκει αποκατάσταση της παρουσίας του κατασχέθηκε παράνομα, αποφάσισε να υποστηρίξει τις απαιτήσεις των συμπατριωτών του και να τους καθοδηγήσει προς αποφυγή κάθε παρεκτροπής.

Επικεφαλής **400** ανθρώπων Ελλήνων και Τούρκων επισκέφθηκε τα διάφορα παροξενεία, τη Μητρόπολη και το Μεκκεμέ.

Την επομένη **14** Μαρτίου, οι κ.κ. πρόξενοι της Δανιμαρκίας, Σαρδηνίας και εγώ συνήλθαμε και αποφασίσαμε να γράψουμε στον κυβερνήτη.

Την επομένη λαμβάναμε από τον κυβερνήτη την είδηση ότι για τις παραστάσεις μας και για τις χώρες διέταξε την ανάκληση του φόρου.

Το πουγιουρτί (εντολή) του κυβερνήτη έφερε ο Δεσπότης στην κατασκήνωση του Αγίου Γεωργίου και οι Έλληνες και οι Τούρκοι προύχοντες, έγιναν δεκτοί με τις κραυγές ζήτη ο σουλτάνος Μαχμούτ.

Ο κ. Θησεύς τον οποίο στην παρουσία αυτών τα **1000-1500** άτομα, τα οποία βρίσκονταν εκεί διακήρυξαν ότι τον θεωρούν αρχηγό τους, και ότι ήταν εντεταλμένος να ενεργήσει με αυτά, απάντησε ότι η απλή αυτή εντολή δεν μπορούσε να υποχρεώσει τους κατοίκους να διαλυθούν, εφόσον δεν δινόταν σ' αυτούς, καμμιά ασφάλεια ότι δεν θα καταδιωκόταν και δεν θα κακοποιούνταν ύστερα λόγω του διαβήματος τους και ότι ήθελε η διαβεβαίωση αυτή να τους δοθεί.

Όταν ο Ζαπίτης, πληροφορήθηκε την απαίτηση αυτή ήλθε σε μένα, συνοδευόμενος από τον Δεσπότη και τους κυριότερους προύχοντες Τούρκους και Έλληνες να με παρακαλέσει να συμβάλω, ως μεσάζων, για να

διαβεβαιώσω το εις Άγιον Γεώργιον... και ότι ο καθένας από αυτούς μπορούσε να επανέλθει ήσυχα στις εργασίες του.

Τη νύκτα αυτή ο κ. Θησέας, καλά πληροφορημένος, για τις μηχανορραφίες εναντίον του, εγκατέλειπε την κατασκήνωση του Αγίου Γεωργίου μετά **7-800** ανθρώπους, του οποίου η θέση δεν ευνοούσε αντίσταση και απήλθε για να διέλθει τη νύκτα στο χωριό που απείχε **1,5** ώραν από τη Λάρνακα.

Την επομένη ακολούθησε την οδό προς το Σταυροβούνι. Την ημέρα αυτή οι Έλληνες και οι Τούρκοι προύχοντες ήλθαν για να μου φέρουν επιστολή του κυβερνήτη.

Ο κ. Θησεύς μου απάντησε αμέσως ότι το διάβημά μου ήταν γι'αυτούς μόνον ηθική εγγύηση, αλλά ότι του επαρκούσε και μου έδωσε την υπόσχεση ότι από την επαύριο όχι μόνο το πλήθος που ήταν με αυτόν στο Σταυρονβούνι θα διαλυόταν, αλλά ακόμη θα ανακοπτόταν η προσέλευση των κατοίκων που έρχονταν να ενωθούν με αυτόν σε αριθμό που υπερέβαινε τις **3.000** ψυχές.

Η διαγωγή του κ. Θησέως στην περίπτωση αυτή είχε αξία κάθε επαίνου. Η νήσος του οφείλει πολλά, διότι το κίνημα που εξερράγη σε όλη τη νήσο, ιδιαίτερα στην Καρπασία, μπορούσε να πάρει ανησυχητικό χαρακτήρα".